

ТОҶИГ ҶОЛДУЗИ

№ 9
(65836)
14 март,
СЕННАБА
Сопува эркин
пархда

Ўзбекистон балалари ва ҷемирларининг газетаси

БОҒ-РОҒЛАРГА БУРКАНСИМ, АЗИЗ ОНА ДИЁРИМ!



ЎЛКАМ ХУСНИЎУЛ, ДАРАХТ,
КҮЧАТ ЭКИБ, БОҒ ЯРАТ!

шолғом, беда уругини олиб кел, — дедилар. Мен юғриб бориб айтилган уругларни олиб келмоқчи бўлдим-да, тўрвани титкилай бошладим. Бироқ қайсини-си ниманики эканлигини ажратиб ололмай узоқ термулдим. Кейин шартта кўтариб отамнинг олдиларига олиб бордим уларнинг қарашларидан мени атайлаб синаш учун буюрганликларини тушуниб қолдим.

«Болам, сен чўлда бўстон яратган, тошда гул ундирган меҳнаткаш халқ фарзанди-сан. Шунинг учун ҳам деҳқончиликнинг ипидан игна-сигача ўрганмасанг уят бўлади» дедилар.

Тошкентдаги 146-мактаб ўқитувчиси Фахриддин ака Тохиров отаси орзу қилгандек, деҳқончилик билимларини пухта эгаллади. Мана, 42 йилдирки, болаларни ўсимликлар дунёси сиру ас-рорларидан воқиф этиб кел-

моқда. Моҳир ўқитувчи ҳар бир машғулоти кизиқарли ва ибратли ҳикоялар асосида усталик билан тушунтирадики, улар болаларда табиатга, наботот дунёсига меҳр уйғотиш билан бирга ёдларида узоқ сақланиб қолади. «Ўсимликлар дунёси бор экан, тирик жон бор» — дейди устоз.

Мақтабда Фахриддин ака раҳбарлигида ёш боғбонлар, ёш гулчилар, ёш лимончилар тўгараклари иш олиб бораяпти. Ўтган қишда болаларга лимонзорларнинг биринчи мевасидан то-тиб кўриш насиб этди. Айни кунларда мактаб боғида иш қизгин. Болалар арик, зовурларни тозалаш, дарахт тағларига ишлов бериш, янги кўчатлар ўтқазиш юмушлари билан шуғулланаяптилар.

Суратларда: 1. 6-синф ўқувчилари чапдан ўнгга Анвар Арслонов, Улуғбек Шер-

матов, Умар Тулагановлар ер чопишаяпти. 2. Баҳор келди. Боғ ишларини янада қизитмасак бўлмайди, — дейди синфдошлари билан мактаб боғига чиққан Равшан Гуломов. 3. Устоз Фахриддин ака Тохиров дарахтларнинг ортиқча ва қуриган шохларини қандай қирқиб ташлаш кераклигини болаларга тушунтирмоқда.

Р.АЛЬБЕКОВ олган суратлар.

Муҳарририятдан: Азиз ўқувчилар! Мана, жонажон юртимизда кўкаламзорлаштириш зарбдор ойлиги эълон қилинганига ҳам бир оз вақт бўлди. Кўчалар, боғлар, йўл бўйларини тозалаш, ободонлаштириш, кўчат ўтқазиш қизгин давом этапти. Сизлар ҳам бу муқаддас юмушлардан четда эмаслигингиз бизга маълум. Ана шулар ҳақида таҳририятимизга ёзиб юборинг ёки кўнгирик қилинг. Хабар ва хатларингизни кутамиз.



ШУ АЗИЗ ВАТАН...

Ватан. Менинг азий Ватаним. Узоқ-узоқларга чўзилиб кетган ёлғизоёқ сўқмоқлару, қўй-қўзилар ўтлаб юрган қира-дирлар, ҳар бир ҳовли рўясига экилган хушбўй садарайхонлару, бўрсилдоқ нон таъми ... Ватан сўзи тилга олингани замон дастлаб ҳар бир боланинг кўз олдидан ана шу манзаралар ўтади. Кейин эса ўқувчиларнинг ҳаммаси эртага бўладиган тадбирга тайёргарликни бошлашади.

Жиззах вилояти, Галлаорол тумани, Амир Темури номидаги мактабда «Шу азий ватан барчамизники» мавзусида театрлаштирилган кеча бўлиб ўтди. Унда «Ватанга садоқат нима?» «Сен ватанни қандай севасан?», «Ватан олдидаги бурчни қандай тушунмоқ керак?» сингари саволларга бола-

ларнинг ўзлари атрофлича жавоб беришди. Ўзлари ижод қилган она юрт, қон-қардошлик, миллатпарварлик ҳақидаги шеърлардан ўқишди. Широқ, Тўмарис сингари миллий қаҳрамонларнинг орзу истаклари, кўрсатган жасоратлари ҳақида суҳбатлар бўлди.

— Минг шукурлар бўлсинким, маънавий қадриятларимиз, миллий гуруримиз тикланмоқда, — дейди бошланғич синф ўқитувчиси Гулчеҳра Сулаймонова, — шунинг учун ҳам биз ва фарзандларимиз буюк истиқлолимизни янада мустаҳкамлашга, унинг қадрига етишга доимо ҳаракат қиламиз.

Гулчеҳра опа айтганларидек болалар ўзларига кўрсатилаётган ғамхўрликларга билимларини янада бойитиш билан жавоб бермоқдалар.

Пўлат АЛИМОВ.

БИР ХАРАТЛА ЯНГИЛИКЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Президентимиз ваколатлари-мудатини 1997 йилдан 2000 йилгача узайтириш масаласи бўйича 1995 йил 26 март, якшанба кўни умумхалқ референдумини ўтказиш тўғрисидаги қароридан хабарингиз бор, албатта. Сиз референдум муҳим давлат масаласини ҳал қилиш учун у тўғрисида ялпи овозга қўйиш йўли билан умумхалқ фикрини олиш эканлигини яхши биласиз. Ҳозир вилоятларда ана шу масала юзасидан фаоллар йиғилишлари бўлиб ўтаётир.

Юртбошимиз Ислон Каримов Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Туркменистон Республикаси Тошхўвўз вилоятида ўтказилган Орол денгизи муаммосига бағишланган анжуманида иштирок этди. Шу йилнинг 18-20 сентябрь кўнлари Нукус шаҳрида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти билан баҳамжиҳат Орол масаласида халқаро анжуман ўтказиш ҳақидаги Президентимиз таклифи бир овоздан маъқулланди.

Халқаро хотин-қизлар кўни муносабати билан бир гуруҳ аёллар республиканинг фахрий унвонларига сазовор бўлдилар. 7 март кўни эса Туркистон саройида байрамга бағишлаб тантанали йиғилиш бўлди. Бош вазир уринбосари Саидмухтор Саидқосимов, Президентимизнинг аёлларга табригини ўқиб эшиттирди. Республика хотин-қизлар қўмитасининг раисаси Дилбар Гуломова, Ўзбекистон халқ шоирлари Абдулла Орипов, Эркин Воҳидов, профессор Х. Шайхова оналаримизни байрам билан табрикладилар.

Республика Вазирлар Маҳкамасида Наврўз умумхалқ байрамини ўтказиш ташкилот қўмитасининг йиғилиши бўлиб ўтди. Асосий тантаналар Алишер Навоий номидаги Миллий боғда ўтказиладиган бўлди. Шунингдек, жонажон улкамизнинг бошқа жойларида ҳам янги-ланиш ва баҳор байрами кенг нишонланади.

ЎЗБЕК ЖАНГЧИЛАРИ УРУШ ЙИЛЛАРИДА



Йулдошали ота кургазма залига қуйилган, жанг лавҳалари акс эттирилган суратларни кўздан кечирар экан, фронтда кечган юқоридаги манзаралар хотирасида тикланди. Шу топда бу ерга тушланган барча фахрийларнинг ҳаёли кўзгусида ўзига хос воқеалар тикланган эди.

«Ўзбек жангчилари уруш йилларида» деб номланган болалар чизган суратлар мусобақаси ва энг яхши расмлардан ташкил топган кургазма Тошкентдаги 22-мактабда ташкил этилди.

Буюк ғалабанинг 50 йиллигига бағишлаб ўтказилган бу тадбирга Ўзбекистон Халқ рассоми, уруш қаҳрамони Самиг Абдуллаев ҳамда Собир Раҳимов туманидаги «Ниҳол» маҳалласи меҳнат ва уруш фахрийлари ташриф буюришди.



Мехмонлар Йулдош ота Саидов, Комил ота Аззамов, Гайфи ота Мардонов, Қурбон ота Содиқов ва бошқаларни болалар яқинлашиб келаётган байрам билан қўлаб, турли совға-саломлар топширдилар.

Тадбир сўнггида Самиг Абдуллаев суратлар мусобақаси ғолибларини эълон қилди. Зилола Сулаймонова, Жавлон Хошимов, Бобир Юнусов, Барно Қодирова каби умидли рассомларга эсдалик совғаларини топширди.

Суратларда: 1. Ўзбекистон халқ рассоми Самиг Абдуллаев мактабнинг ёш мусаввирлари билан суҳбатлашмоқда. 2. Ўқувчилар Самиг Абдуллаев асарлари билан танишишмоқда.

Р. Альбеков
олган суратлар.

*Улуу Ғалабанинг
50 йиллиги
олдидан*



Автоматини маҳкам тутганча чопиб кетаётган ёшгина аскар тусатдан тўхтади. Ундан анчагина нарида юз берган даҳшатли портлашдан қўлоқлари том битиб, ҳавога кутарилган тупроқ ва яна алланималар аралаш чанг тузон бир зумгина кўз олдидан ўтди...

У кўзларини очганда порох ҳиди анқиган бийдай далада этикларнинг қаттиқ нағаллари изларию, танҳо ўзи қолган эди.

У олдинга қараб қанча эмаклар борди, билмайдди. Тусатдан кўзлари чалқанча ётган аскарга тушди. Яқинроқ бориб унинг юзларини, қўлларини силади. Муздай. Шаҳиднинг бутдойранг чехраси, қуюқ қошлари, хушбичим лаблари унинг ўзбек миллатига мансуб экаплигидан дарак бериб турарди.

У марҳумнинг юзларига юзини қўйиб ўкириб-ўкириб узоқ йиғлади. Бутун дардлари, соғинчу армонларини айтиб-айтиб йиғлади. Ниҳоят кўнгли бушаб, хумордан чиқди. Қабр қазиб ҳамюртини кўмди. Тиловат қилиб эмаклашда давом этди...

ФИДОЙИ

— Устоз, устоз, юрар экансиз, сизни чақиршяпти, тезроқ, тезроқ!

Шомақсуд ака ялт этиб ўзига гапираётган қизалоқ тамон угирилди. Қизчанинг кўзлари ҳаяжондан катта-катта очилган, нукул уни шоширарди.

Бир оздан сўнг улар айтилган жойга етиб келишди. Не кўз билан кўрсинки, икки кичкинтой бир-бирига тармашганича ёқалашар, бир муаллима эса ҳарчанд уринмасин, уларни ажрата олмасди. Шу пайт болалардан бирининг кўзи Шомақсуд акага тушди-ю, шеригини чангалидан бушатди. Зум ўтмай иккинчиси ҳам шундай қилди. Муаллим жанжал сабабини суриштирувни кейинга суриб ортига қайтди. Чунки болаларнинг ҳар иккиси ҳам устознигоҳидан ўзларининг ноҳақ эканликларини ўқишган эди.

Бошлангич синф ўқувчиларининг севиқли мурраббийси Шомақсуд ака Шорасулов пойтахтимиздаги 197-мактабда 46 йилдан буён дарс бериб келади.

— Бошлангич синф ўқитувчиси кўпқиррали билимга эга бўлиши лозим, чунки у беш-олти фанни бир ўзи тушунтиради, — дейди кекса мураббий.

Ш. Шорасулов ўзи айтганидек, билим савиясини доимо ошириб, тажрибаларини мустаҳкамлаб боради. Бу эса у ўқитаётган ёш авлоднинг келажакда буюк ишлар қилишга қодир инсонлар бўлиб етишишига замин ҳозирламоқда. Бунинг исботи у тарбиялаган шогирдларининг турли жабҳаларда Ўзбекистонимизга фойдаси тегаетганидир.

Анвар ИСҲОҚОВ.

ХИЖМАТЛИ ҒАЛАЛАР

Вақт-чоққир отдан ҳам тез.

Дарахтнинг шохлари томирининг ҳолатидан хабар беради.

Одамнинг феълу атвори оиласининг қандайлигига далилдир.

Сўз айтишга шошилма, лекин ишни пайсалга солма.

Сукут сақлашдан бош оғримайди.

Ота-онанинг ҳурмат қилсанг,

Фарзандингдан ҳурмат топасан.

Сувни чанқоқ ерга қуй,

Сўзни қийматини билганга айт.

КЎЗЛАРИГА ЗИЁ БЎЛДИ

Мақтаб-интернатнинг вақтларида пахта ипидан меҳнат таълими устахонаси. Хона жимлигини фақатгина қўлбола тўқув дастгоҳларининг бир меъёрда ишлаши бузарди. Дастгоҳлардан тўқилиб чиқаётган бежириим поёндозларни кўриб, уларнинг яратувчилари кўзи ожиз болалар эканлигига ишонгингиз келмайди.

Ҳақиқатдан шундай. Бу-хоро шаҳридаги 24-урта маҳсус кўзи ожиз болалар мактаб-интернати талабалари меҳнат дарслари ва бўш

вақтларида пахта ипидан ҳар қандай харидорни ҳам ўзига чорловчи поёндозлар тўқишади...

Кунларнинг бирида илм даргоҳи директори Нодира Раҳматованинг ҳаёлига бир фикр келиб қолди. «Тўқилган нарсалар анча-мунча йиғилиб қолибди. Уларни сотиб бирор коримизга ярат-сак нима бўларкин» ўйлади у.

Шундай ҳам бўлди. Йиғилган маҳсулотнинг ҳаммаси сотилиб, унинг бадалига болалар учун телеви-

зорлар, кир ювиш машиналари, дазмоллар, чиройли гиламчалар сотиб олинди.

Дам олиш учун ўғил ва қиз болаларга алоҳида хоналар безатилди. Хоналарни миллий руҳ билан жиҳозлаш учун Ўзбекистон кўзи ожизлар жамияти тизимидаги Бухоро ўқув ишлаб чиқариш корхонаси маъмурияти ун бешта якандоз совға қилди.

Хуллас, ўқув даргоҳида қилинаётган барча ишлар, ишбилармон раҳбарнинг тадбиркорлиги туфайлидир. Ҳафиза ҒАФҒОРОВА.

ШОГИРД БЎЛГАН КУНЛАРИМ

Эсимда. Эртага биринчи сентябрь дейдиган кун эди ўшанда. Ўқитувчилар кенгаши тамом бўлгач, марҳум директорини Ақбар ака Саидахмедов «Эртага ёш ўқитувчиларнинг дарсини комиссия кузатармиш, яхшироқ тайёрланглар», — дедилар.

Бу гап янгигина иш бошламоқчи бўлиб турган менигина эмас, беш-олти йиллик тажрибага эга бўлган Мастўра опани ҳам тараддудлантириб қўйди. Иккимиз гапни бир жойга қўйиб, тажрибали ва ҳурматли муаллималардан Ҳамро опа Баҳромовани ҳузурига йўл олдик. Воқеани айтиб маслаҳат сўрадик.

— Энг аввало ўқитувчи ўзини йўқотмаслиги, диққатини фақат тушунтираётган фанига қаратиши лозим, — ўқирдилар Ҳамро опа, — мен мана шу юмушни қойилмақом қилиб бажараман, дея ўзини ўзи ишонтириши керак. Ана шунда ишлари юришиб кетаверади.

Биз устоз ҳузуридан енгил тортиб чиқдик. Эртасига эса дарсларимиз муваффақиятли ўтди...

Мана, орадан 35 йил вақт ўтибди ҳамки, шогирд бўлган кунларим ҳамон ёдимдан кўтарилмайди. Ўша пайтда биз ёш ўқитувчиларни Ҳамро опа ўзларининг биринчи синфларига қўшиб ўқитдилар десам муболаға бўлмайди. Улар деярли ҳар куни биз билан суҳбатлашар, дарсларимизни тез-тез кузатар, зарур бўлган кургазмали қуроллар, тарқатма материалларни, ўқувчилар дафтарларини кўздан кечирар, камчиликларимизни тузатишда кўмаклашардилар. Бир куни ота-оналар мажлисини ўтказмоқчи бўлдим. Уларни чақирришга чақириб қўйдиму, гапни нимадан бошлашни билмайман. Каловланиб турган эдим, эшикдан Ҳамро опа кириб келдилар. Уларнинг ўша кундаги гап-сўзлари, ўзларини тутишлари кейинги иш фаолиятимда асқотди.

Ҳозир ўзим устозлик даражасига етдим. Аммо мураббиям Собир Раҳимов туманидаги 119-мактабнинг кекса ўқитувчиси Ҳамро опа Баҳромовани доимо миннатдорлик билан тилга оламан. Ғайратингизга ғайрат, ёшингизга ёш қўшилсин, азиз ва муҳтарам муллимам дейман.

Дилбар ҚАЮМХЎЖАЕВА,
Акмал Икромов туманидаги 123-мактабнинг
она тили ва адабиёти ўқитувчиси.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ШОИРИ ПУЛАТ МҮМИН — «ТОҒ ЮЛДУЗИ» МЕҲМОНИ



— Инсон неча ёшга кирмасин, бегубор болалик дамларини унута олмайди. Пулат ака, сизнинг шеърларингизни болалар севиб ўқишади, кўпларини ҳатто ёд билишади. Саҳна асарларингизни мириқиб томоша қилишади. Ўзингизнинг болалик пайтларингиз қандай кечган? Шу ҳақда газетхонларимизга гапириб берсангиз.

— Ҳар бир авлоднинг болалик кечинмалари ҳар хил бўлади. Менинг болалигим қийинчилик билан ўтган. Хотирамда қолган ўша дамларни эслашга уриниб кўраман. Ун ёшлигимда юртимизда қаҳатчилик бўлгани гира-шира ёдимда. Эсласам эзилиб кетаман. Чунки қаҳатчиликда ҳеч нарса топилмайди-да, бу энг ёмон томони.

Бир куни раҳматлик отамлар ва онамлар синглим билан менга жўҳори гўжа қилиб беришди-да, ўзлари ичишмади. Кейин билсам, ўзлари оч бўлатуриб, бизни тўйдиришган экан, йўқчилик-да...

Ота-онанинг меҳрини қаранг... Менинг болалигим меҳнату заҳмат билан ўтган, десам ҳам бўлади. Ўша қийинчиликлар менга мактаб бўлди-ёв, ўзи.

— Илк шеърларингизни қачон ёзгансиз?

— Дастлабки шеърларимни мактабда ўқиб юрган чоғларимда ёзганман. Буни учрашувларда ҳам сураб қолишади. Биринчи шеърим «Баҳорга савҳат» деб аталади. 2—3 йил олдин уни топиб олувдим, яқинда яна йўқотиб қўйдим, топа олмаяпман. Ўзиям анча жун эди-ю, лекин менимча, самимий ёзилган эди.

— Пулат ака, сиз «Ленин учқуни» (ҳозирги «Тоғ юлдузи») газетасида ҳам маълум бир муддат ишлагансиз. Ўша вақтда болалар газетига қандай муносабатда бўлишарди?

— «Ленин учқуни»да беш йилча ишлаганман: мусаххихликдан тортиб барча бўлимларда хизмат қилганман. Бу менинг болалар шоири бўлишимда анча ижод мактаби ва зифасини утаганини юракдан сезаман. Аллома шоирларимиздан Гафур Гулом, Гайратий, Миртемир, Шайхзодалар газетамизга бажони-

дил қатнашиб туришарди. Айниқса, Гафур ака фаол эдилар. Мен газетанда ишлаган давримда Гафур акадан 14 та шеър «ундирганимдан» ҳамон фахрланиб юраман.

Мен адабиёт бўлимини бошқарганимда жуда кўп ҳаваскорларга хат ёзардим. Ўша пайтда жавобимни олганлар ҳануз «Сиздан хат олганман» деб эслаб юришади.

— Сиз адабиётимизнинг ўша даврдаги устунлари саналган Ҳамид Олимжон, Гафур Гулом, Ойбек, Мақсуд Шайхзодаларни яхши биласиз. Улар ҳақидаги хотираларингиз билан ўртоқлашсангиз.

— Мен муаллим Шайхзодадан институтда таълим олганман. (Озарбайжонда «муаллим» сўзини ҳўп ўрнида ишлатишади). Биз ўқиган курсдан тил ва адабиёт олимлари, таниқли кишилар кўплаб етишиб чиққан. Булардан академик Шоназар Шоабдурахмонов, тил олимаси Мазлума Асқарова, фан номзоди Абдугани Алиевларни алоҳида таъкидлаш керак.

Эсимда, Шоназар иккаламиз факультет деворий газетасини чиқарар эдик. Бир сафар биттадан шеър ёздик. Унга устознинг назари тушибди шекилли, бизни чақириб, ўша шеърни кўчириб беришимизни илтимос қилдилар. Орадан бир муддат вақт ўтгач, иккаламизнинг шеъримиз «Армуғон» деган альманахда босилиб чиқди. Шундан кейин домла «энди ўз шеърларингизни газета ва журналларга олиб бораверинглар, мен тайинлаб қўйдим», деган эдилар.

ЮЛДУЗ ХОСИЯТИ



Суратда: (чапдан) Носир Фозилов, Пулат Мўмин, Рауф Толиб, Ҳаким Назир, Ҳамидулла Ёқубов, Сафар Барноев, Худойберди Тўхтабоев.

Шоир деган сўзнинг ўзи ёқимли, маъноли. Унинг қиёфаси ҳам дилтортар, суҳбати ширин бўлиши керак. Ҳамид Олимжон энг аввало ёқимли, салобатли ҳавас қилгудек инсон эди, оҳанграбоси бордай. Эсимда, жумҳурият кўғирчоқ театрида адабий учрашув бўлган эди (30-йиллар охирларида). Унга Ҳамид Олимжон, Адҳам Раҳмат, Қуддус Муҳаммадийлар келишган эди. Адҳам Раҳмат Маршакнинг «Мистер Твистер»ининг таржимасини, Қуддус Муҳаммадий «Саъва қуши»ни, Ҳамид Олимжон эса ўзининг машҳур «Ўрик гуллаганда» шеърини ўқишган эди. Айниқса, «Деразамнинг олдида бир тўп ўрик оппоқ бўлиб гуллади»си ҳамон қўлогимда. «Оппоқ» сўзини «аппоқ» деб, ўзига хос ўқиши, шоир салобати кўзим ўнгиди... Ҳамид Олимжон шеърятининг мусиқаси, сўз танлаши, баланд руҳи билан бетакрор, ўрнатилган бўлгучидир, ҳамон оҳорли, ўқиган сари ўқигинг келади.

— 30-йилларда халқимизнинг энг улўф фарзандлари қаторида Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитрат, Усмон Носир каби буюк адиб ва шоирларимиз қатагон қурбони бўлишди. Машҳум қатагон 50-йилларнинг бошларида яна такрорланди. Бу нарса сизнинг ижодингизга ҳам таъсир қилганми?

— Болаликда қийналиб ўсганимни юқорида айтиб ўтдим. Ижодда ҳам кўп қийинчиликларга дучор бўлганман. Олдинлари Ёзувчилар уюшмасига қабул икки босқичда ўтказиларди. Танилиб қолган қаламқаш аввал уюшма аъзолигига номзод қилиб олинарди, бир неча йилдан сўнг ҳақиқий аъзоликка ўтказиларди. Мен 1948 йили уюшма аъзолигига номзод қилиб олиндим, унга Ойбек, Шайхзода ва Миртемир устозларим тавсия беришганди.

«Миллий маҳдудлик»да мен ҳам айбланганман. Комсомол Марказий Кумитасида ижодим тафтиш қилинган.

— Пулат ака, матбуотда чиққан шеър, чоп этилган китобларингиз ҳақида ўқувчилардан хатлар олиб турсангиз керак. Улар ичида сизни ҳаяжонга соладиганлари ҳам учраб турадимиз?

— Кўп қатори хатлар олиб тураман. «Парпининг ҳарфи» шеърим «Гулхан»да босилганидан кейин андижонлик бир ўқитувчи шу шеъримни дарсда таҳлил

қилишгани, шундан кейин болалар чиройли ёзувга ўтишгани, шеърнинг фойда келтирганини ёзган эди.

«Одоб яхшими, офтоб яхшими?» ҳақида ҳам кўп хатлар олганман. «Салимжон-нимжон» кўшигим тўғрисида салбий гап эшитганимдан кейин, «Салимжон полвон»ни ёзганман.

«Умидли дунё» деган ажойиб ибора бор. Эндиликда «Тоғ юлдузи»нинг мавқеини юқори кўтариш керак. Ҳозир радиодаги «Маориф ва тарбия» таҳририяти савобли иш қилмоқда. Мен ҳам бор имкониятим билан унга ёрдамлашапман. Болаларимизни радиони эшитишга одатлантиришимиз зарур. Ёзувчи Эркин Маликов бошчилик қилаётган бу таҳририятда зукко муҳаррирлар бор. Ҳозирги шароит уларга ёрдамлашишни тақозо қилмоқда.

— Мана, халқимиз 150 йилдан буён орзу қилиб келган мустақилликка эришганимизга ҳам деярли тўрт йил бўляпти. Сиёсат, иқтисодиёт ва маънавиятда кескин ўзгаришлар юз бермоқда. Ўшбу муҳим паллада болалар нималарга кўпроқ эътибор беришлари керак, деб ўйлайсиз?

— Саволингизда «150 йилдан буён» ибораси бор. Иқтисодиёт ва маънавият тезда тузалади дейиш ноўрин. Тузалиш жараёни осон кечмайди-ку, ахир. Ёнг аввал болаларни ҳалолликка, мардликка, аҳилликка ундайвериш керак. Болаларимиз ўта юввош бўлмасин, юввошликнинг азобини кўрдик... Талабчан, ҳушёр, баркамол ва соғлом бўлишларини, қийинчилик мактабидан ўтишларини истайман.

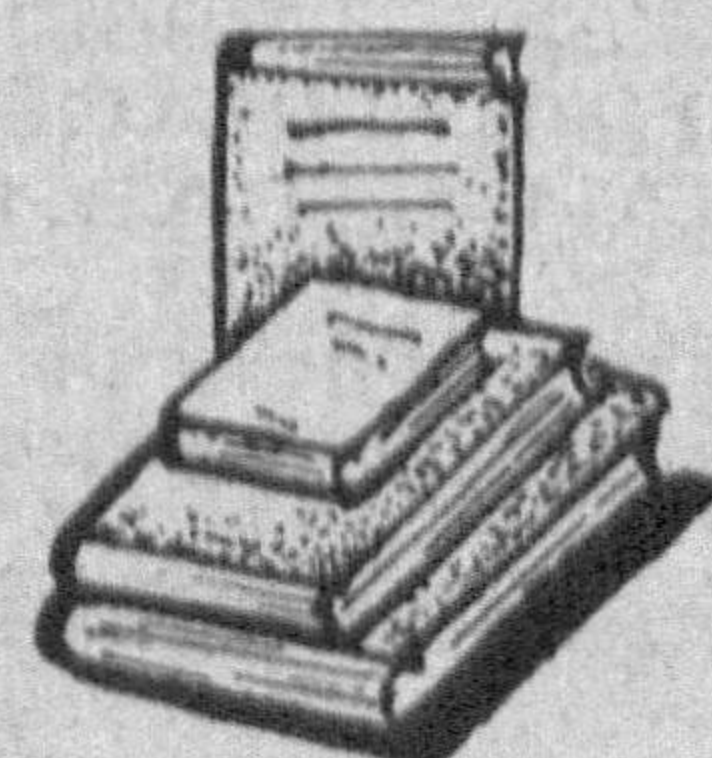
— Бугунги кунда ёзаётган асарларингиз ва келажақдаги режаларингиз ҳақида нима дея оласиз?

— Озми-кўпми ёзмоқдаман. Уларнинг аксариятини радио орқали болаларга ўқиб бермоқдаман. Ҳозир қўшиқбўл шеърлар машқ қилмоқдаман. Нашриётларга тўпламлар топширганман.

— «Тоғ юлдузи» газетаси ва унинг ўқувчиларига тилакларингизни билдирсангиз.

— «Тоғ юлдузи» ўз номи билан юлдуздай чарақлашини истайман. Юлдузнинг хосияти — тунни ёритиши дадир. У кўнгил тунини ҳам ёритишига тилакдошман.

Т. НИЁЗ
суҳбатлашди.



Мана 6 йилдирки, Бахтиёр Гофуров номли болалар ва усмирлар уюшмасига етакчилик қилиб келяпман. Шундан булса керак, мактабларда ҳам, куча-куйда ҳам ўқувчиларни кўп кузатаман. Ўйибор берсангиз, ҳозир ўқувчиларимизнинг аксарияти кучада, бозор-учарларда қандай юришса, мактабга ҳам ана шу кийимларида кетаверади. Ва бу ҳол ҳеч кимни ажаблантирмай ҳам қўйган. Ваҳоланки, ўқувчи мактабга турли-туман кийим кийиб келса, ўзгаларнинг эътиборини жалб қилиши тайин. Бу эса ўқувчиларнинг интизомига, ўзлаштириларида ҳам ўз таъсирини кўрсатмай қолмайди...

Шулар ҳақида анчадан буён ўйланиб юрар эдим. Кунин-кеча севимли газетамиз «Тонг юлдузи»да Ўзбекистон болалар ва усмирлар уюшмаси Марказий Кенгашининг йиғилиши бўлиб ўтганлиги ва бу йиғилишда Ўзбекистон болалар ва усмирлар уюшмасининг раҳбарлари ва айирма белгиларининг қабул қилинганлиги ҳақида ўқиб, севиниб кетдим. Ўқувчиларимиз мактабга бир хилдаги мактаб формасида келишса, буйинларида эса яшил, мовий ва оқ рангдаги буйинбоғлари ҳиллаб турса, қандай

яхши!

Шу уринда, республикамиздаги барча мактабларнинг ёшлар етакчиларига ҳам мурожаат қилмоқчи эдим: Ҳар биримиз ўз мактабимиз ҳаёти, ўқувчиларимизнинг қизиқиш ва интилишлари, уюшмада олиб бораётган ташкилий ва амалий ишларимиз ҳақида «Тонг юлдузи»га мунтазам равишда мақола ва хабарлар ёзиб турсак. Шу йўл билан билмаганларимизни ўрганиб, билганларимизни ўртоқлашсак, ўзaro тажриба алмашсак, фойдалан холи бўлмасди, деб ўйлардим...

Орзу БАЯЗОВА,

Тошкент вилояти, Чиноз туманидаги 26-мактабнинг болалар ва усмирлар уюшмаси етакчиси.

Тахририятдан: Орзухоннинг фикрларида жон бор. Ҳамкор, ҳамжihat, ҳамфикр бўлиб ишлашга не етсин! Қизиқарли, шу билан бирга ута масъулиятли бўлган етакчилик фаолиятингиз ҳақида, янги-янги иш тажрибаларингиз ҳақида бизларга ёзиб юборинг. Мактабларингизни кутамиз!

ҲОРМАНГ, ЕТАКЧИЛАР!

Толиб йўлдош ОДОБ ТУРЛАРИ

Одоб сенинг ҳар бир сўзингда,

Қарашингда, қошу-қузингда.

Юриш-туришингда, шу одоб

Одоб — катта китоб,

минг бир боб.

Нима қилиш, нима

дейишдан,

Ётар-турар, ичиб, ейишдан,

Кийинишда, ечинишда ҳам,

Одоб сени жонингга малҳам.

Одобилар ҳурматда булар,

Эл-юртига хизматда булар.

Сўзлашганда вазмин,

мулойим,

Қўл кўкракда бўлади доим.

Кийинишар бежирим, тоза,

Бошдан оёқ ибрат — андоза.

Сизу биздай бола ўзлари,

Ҳозиржавоб «лаббай» сўзлари.

Хавас қилар уларни кўрган,

Одоб нималигин бил, урган!

Одам борки, одобла улуг

«Одоб» сузин топганга

қуллук,

Одоб йулин тенг тутсак,

болам,

Бир бошқача буларди олам.



БИР ҚЎШИҚ САБАБ

Аста қадам ташлаб бораётган Севаранинг ҳаёлини беш-олти қизалоқнинг гурунги бўлиб юборди. Қизчалар бир-бирларининг қўлларига чапак урганларича аллақайси қадимий лапарни ҳиргойи қилишар, тева-рак-атроф билан бутунлай ишлари йўқ эди.

Севаранинг касби мусиқа билан алоқадор эмасми, дарров лапар сўзларини илғаб олди. Қўшиқчиларнинг ёнига бориб қасрда яшашлари, ўқиш жойлари билан қизикди. «Мабодо ҳаракатларим зое кетмай, ишим олдинга борса ўйлаб юрган режаларим албатта рўёбга чиқади» ўйлади у.

Шундай қилиб Тошкент давлат консерваториясининг I-босқич толибаси Севара Холматованинг саъй-ҳаракатлари билан «Ситора» деб номланган болалар гуруҳи

тузилди. Гуруҳ аъзолари Тошкент шаҳридаги 206-ҳамда шу яқин атрофдаги 19-мусиқа мактаби ўқувчиларидан иборат эди.

— Гуруҳимиз аъзолари асосан унутилиб кетган миллий халқ қўшиқ ва лапарларини излаб топиб ижро этадилар, — дейди Шоира Турдиева, — уларни топиш, ижро этишда ансамблнинг раҳбари Севара опанинг хизматлари катта. Улар ҳатто ёш ижрочилар учун миллий қадимий кийимларни ҳам ўзлари тикадилар.

Ҳозир ёш жамоа дастурида унлаб янги қўшиқ ва рақслар бор. Уларни томошабинларга манзур қилишда Даврон Эргашев, Тулқин Тухтаохунов, Шарофат Ярашева, Хилола Юнсова ва бошқалар фаоллик кўрсатаёттилар.

Абдулла ПҮЛАТОВ.

Суратда: «Ситора»нинг доирачилар гуруҳи. Иван Черепков олган сурат.

ХАФА БЎЛМАСАНГИЗ, АЙТАМИЗ

Биз «Тонг юлдузи»нинг ҳақиқий мўхлисларимиз. Айтгандай, сизларга жуда зарур бир гапни айтмоқчи эдик, фақат хафа бўлмасанглар.

Утган йили ҳаммамиз рузномага обуна бўлган эдик. Лекин бирорта ҳам сонини ола олмадик. Бундан биз ранжиб «1995 йил учун обуна бўлмаймиз», дедик. Бироқ севимли синф раҳбаримиз Зебунисо опа Ашурова: «Лоақал ярим йил учун бир нечтага обуна бўлинглар, у ёғига сувнинг оқишига қарайсизлар» дедилар.

Яқинда қўлимизга рузноманинг навбатдаги сони тушиб қолди. Ростки, ундаги хатлар, шеър, ҳикоя, янги рубрикалар остидаги мақолалар бизга жуда маъқул бўлди. Шу сабабли ҳам биз бутун синфимиз билан маслаҳатлашиб «Тонг юлдузи»га иккинчи ярим йил учун ҳам обуна бўлдик.

Бухоро, вилояти, Гиждувон туманидаги 25-мактабнинг 7-«Г» синф ўқувчилари номидан
Мадина Тухтаева.

Ҳайвонот оламида

ЖОНИВОНЛАР ҚАНЧА ЯШАЙДИ?

Қуёнлар қўли билан 5 йил умр кўради. Қўйлар 12 йил, Мушуклар 13 йил, итлар ва эчкилар 15 йил, сиғирлар, чўчқалар 25 йил, отлар 30 йил, туялар 40 йил яшаши мумкин.

Соғлом одам танасининг нормал ҳарорати 36,6 даражада бўлса, отники — 37,8 даража, сиғирники — 38,3 даража, итники — 38,6 даража, қўйники 39,1 даража, чўчқаники — 39,2 даража бўлади.

Тутиқуш юз йил яшайди, ғоз эса туқсон йил, қарқара — олти, курсичқон, илон, какку — қирқ йил, балиқчи қуш — қирқ беш йил, зулуклар — йигирма беш йил умр кўрадилар. Қалтакесак ун ёшда, булбул ун олти ёшда ва маймунлар ун тўрт ёшда ўлиб кетадилар. Ёнг узок умр кўрувчи тошбақа — олти юз ёшгача яшайди.

Чехословакияда қўршапалакларнинг 24 тури яшар экан. Олимлар қўршапалак оёғига халқалар боғлаб, улар ҳаётини чуқур ўрганишган. Баъзи бир тур қўршапалаклар қишда қолса, баъзи бир тури иссиқ мамлакатларга бориш учун 900 километрлаб учиб мажбур бўлар экан.

РАССОМ ХАЖДАСИ

А.КАРИМОВ



Муассислар: ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ
ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ
МАТБУОТ ҚУМИЯСИ.

Бош муҳаррир
Умида АБДУАЗИМОВА

Тахрир ҳайъати:
Наримон ОРИФЖОНОВ,
Феруза ЖАЛИЛОВА,
Дадаҳон Ёқубов,
Сафар БАРНОЕВ,
Сайриддин ХОЛОВ (масъул котиб)

Газета ҳафтанинг сешанба кунини чўқайди.
Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин
учқуни» номи билан чиқа бошлаган.
Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137
Манзилимиз: 700083, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Телефон: 33-44-25

IBM компьютерларида терилди ва
саҳифаланди. Офсет усулида босилди.
Ҳажми — 1 босма табоқ
Буюртма — Г-0111
11.000 нусхада босилди.
Қўғоз бичими — А-3.
Босишга топшириш вақти 19.00
Топширилди — 18.30